

Σ' έναν

ευλογημένο τόπο που αναβλύζει αγιότητα, μια ομάδα 120 μοναχών ανοίγει την αγκαλιά της σε κάθε ορθόδοξο, Έλληνα ή ξένο, φτωχό ή πλούσιο, ένθεο ή άθεο που αναζητεί απαντήσεις για τη σωτηρία της ψυχής. Δε ζητάει «διαπιστευτήρια» πίστης, δεν απαιτεί αυστηρή τήρηση του μοναχικού τυπικού (για όσους δεν αντέχουν) αλλά διδάσκει με τη συμπεριφορά και την αγάπη της. Πρόκειται για την αδελφότητα της Μονής Βατοπαιδίου στο Άγιο Όρος που υποδέχεται καθημερινά δεκάδες (ή και εκατοντάδες τα Σαββατοκύριακα) επισκέπτες.

Ένα πρόσφατο προσκύνημά μας στο μοναστήρι μας έδωσε την αφορμή να ζήσουμε από κοντά τη ζωή των Βατοπαιδινών μοναχών και να «γευτούμε» λίγη από τη χαρά που με τόσο ευδιάκριτο τρόπο εμφανίζεται στα πρόσωπά τους.

Από μόνη της η εμπειρία της επίσκεψης στο Άγιον Όρος είναι ένας σταθμός στη ζωή κάθε άνδρα αφού η Αθωνική Πολιτεία ζει και κινείται σε διαφορετικούς ρυθμούς από τον υπόλοιπο κόσμο. Ειδικά, όμως, στο Βατοπαίδι συμβαίνουν ταυτόχρονα πολλά και θαυμαστά που ορισμένες φορές σε αφήνουν άφωνο.

Πρώτα από όλα, η απίστευτη δημιουργικότητα των μοναχών. Νεαροί καλόγεροι λειτουργούν με απόλυτη «επαγγελματική» επάρκεια ως μηχανικοί αυτοκινήτων, προγραμματιστές, μάγειρες, ξενοδόχοι, γραφίστες, ξεναγοί, γεωπόνοι, εκδότες βιβλίων ή φωτογράφοι. Πολλοί έχουν λαμπρές σπουδές και αρκετοί είχαν σημαντική καριέρα στην προηγούμενη ζωή τους (πριν γίνουν μοναχοί), αλλά την εγκατέλειψαν για να ενταχθούν στη μοναχική κοινότητα του Βατοπαιδίου.

Δεύτερο στοιχείο, η κατάνυξη και η εκκλησιαστική τάξη. Τα πάντα στο μοναστήρι λειτουργούν σαν ένα καλοκουρδισμένο ρολόι με κέντρο τη μυστηριακή ζωή. Οι μοναχοί πρώτα από όλα προσεύχονται και μετέχουν των ιερών ακολουθιών και εν συνεχεία (σε όσο χρόνο τούς απομένει) επιτελούν όλα τα υπόλοιπα καθήκοντα.

Μάλιστα, σε ορισμένες περιπτώσεις οι ιερές ακολουθίες είναι (για τους προσκυνητές) εξοντωτικές με πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα την επτάωρη (!) αγρυπνία στις 7 Νοεμβρίου, την παραμονή της εορτής του αγίου Δημητρίου (αφού το Άγιο Όρος ακολουθεί το παλαιό ημερολόγιο).

Τρίτο στοιχείο, η έμπνευση και η καθοδήγηση που δίνει ο ηγούμενος της Μονής Εφραίμ. Ενας φωτισμένος γέροντας, ο οποίος παρά τις ταλαιπωρίες που υπέστη το τελευταίο διάστημα από το δήθεν «σκάνδαλο», δεν έχασε την πίστη του και με κάθε τρόπο γίνεται «πομπός» αγάπης και καταλλαγής. Με χαμηλή φωνή, πηγαίο χιούμορ, μιλιχιότητα και απλότητα δίνει το παράδειγμα στους μοναχούς του αγκαλιάζοντας με ιδιαίτερη δεκτικότητα κάθε προσκυνητή. Γι' αυτό τον λόγο, άλλωστε, η πόρτα του γραφείου του είναι πάντα ανοιχτή, ενώ η υπομονή του είναι ανεξάντλητη και οι αντοχές του αξιομνημόνευτες. Δεν χάνει ευκαιρία να διδάξει, αφού εκτός από τις βραδινές ομιλίες που δίνει (για τους πιστούς) κηρύσσει σε όλα τα γεύματα, παίρνοντας αφορμή από τα κείμενα που διαβάζονται στη διάρκεια του φαγητού. Κινείται πάντα με βήμα ταχύ (σχεδόν τρέχοντας), περιμένει στην αυλή τους πιστούς που ζητούν την ευλογία του και σπεύδει πρώτος στις ακολουθίες.

Κυρίως, όμως, ο γέροντας Εφραίμ εκπέμπει χαρά και εσωτερική γαλήνη. Είναι να απορεί κανείς για την τόση ηρεμία ενός ανθρώπου (και μάλιστα Αγιορείτη ηγουμένου) που λίγο καιρό πριν βρέθηκε στη φυλακή! Κι όμως. Ο γέροντας Εφραίμ όχι μόνο δεν διστάζει να μιλήσει για εκείνες τις ημέρες, αλλά δημοσίως (σε ομιλία του) τις χαρακτήρισε «ευλογία», αφού του έδωσαν την ευκαιρία να γνωρίσει φυλακισμένους που για πρώτη φορά (εξαιτίας του) εξομολογήθηκαν! Δείχνει να μην κρατά κακία σε κανέναν και να μην αγωνιά για τη δικαστική εξέλιξη των υποθέσεων της μονής.

Η στωικότητά του μόνο για ένα θέμα «ταράζεται». Όταν μιλά για το μέλλον της Ορθοδοξίας και του κόσμου. Η μόνη στιγμή που είδαμε τον γέροντα Εφραίμ ανήσυχο ήταν όταν αναφέρθηκε στον λάθος δρόμο που έχει πάρει η κοινωνία στις μέρες μας, και ειδικά στην Ελλάδα. Δεν μπορεί να δεχτεί ότι προβάλλεται ως πρότυπο ο τρόπος ζωής που έχει αποκλείσει την πίστη και τον Θεό και υποστηρίζει ότι, αν δεν αλλάξουμε, θα έρθουν ακόμη πιο δύσκολες μέρες. Ο ηγούμενος Εφραίμ θεωρεί (όπως μας είπε) ότι η Ορθοδοξία πρέπει να δώσει ειρηνικές «μάχες» για να επιστρέψει ο κόσμος στον δρόμο της σωτηρίας. Αυτή είναι η μεγάλη (και μόνη) αγωνία του και γι' αυτό τον λόγο θέλει να δυναμώσει ακόμη περισσότερο το Βατοπαίδι.

Στον ίδιο δρόμο κινούνται και οι παλαιότεροι πατέρες της μονής, με πρώτον απ' όλους τον (επίσης κατασυκοφαντημένο αδικώς) πατέρα Αρσένιο. Εναν μοναχό αεικίνητο, υπερδραστήριο, οραματιστή και ακούραστο. Με ιδέες, γνώσεις και λύσεις που θα ζήλευε και η μεγαλύτερη ιδιωτική εταιρία, διοχετεύσει όλες τις ικανότητές του στην ενδυνάμωση της μονής με στόχο την προσφορά. Ο ίδιος επιβλέπει τις νέες βιολογικές καλλιέργειες αρωματικών φυτών, την παραγωγή κρασιών, τις έρευνες για ναυάγια στη θαλάσσια περιοχή μπροστά από το λιμάνι, την τοπογραφική αποτύπωση του μοναστηριού, την παραγωγή ντοκιμαντέρ και εκδόσεων και πολλά άλλα. Ολα αυτά, όμως, τα κάνει μόνο όταν δεν υπάρχουν ακολουθίες, αφού -όπως λέει- οι μοναχοί πρέπει πάνω από όλα να δοξολογούν τον Θεό. Και να σκεφτεί κανείς ότι αυτούς τους μοναχούς (που ζουν ασκητικά και έξω από τον κόσμο) κατηγορήσαν ορισμένοι για πλουτισμό, παρότι δεν λαμβάνουν μισθό, δεν θα πάρουν σύνταξη και δεν έχουν καμία προσωπική περιουσία. Τι να τα κάνουν, άλλωστε, τα χρήματα, αφού δεν βιώνουν καμία «κοσμική απόλαυση» με τη ζωή που κάνουν;

Στον ίδιο τόνο ακολουθούν και οι υπόλοιποι μοναχοί, στη συντριπτική τους πλειονότητα πολύ νέοι σε ηλικία. Μεταξύ αυτών ο π. Θεολόγος, φωτογράφος της μονής, από τη Ρουμανία, με εξειδίκευση στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, ο π. Αδριανός, πρώην ιδιοκτήτης δισκογραφικής εταιρίας που επιμελείται τις εκδόσεις, ο π. Νικόλαος που επισκευάζει αυτοκίνητα (ακόμη και φορτηγά!) στο εντυπωσιακό συνεργείο του Βατοπαιδίου και πολλοί άλλοι που προτίμησαν (αντί της ματαιότητας του κόσμου) να γίνουν ταπεινοί καλόγεροι.

Αυτό είναι το πραγματικό Βατοπαίδι. Ενα μικρό (ιερό) γαλατικό χωριό που αντιστέκεται σε καιρούς δύσκολους και πονηρούς. Αντιστέκεται στα εμπόδια των «καλοθελητών» που δεν θέλουν να βλέπουν ένα μοναστήρι να προοδεύει, στις τρικλοποδιές των δημοσιογράφων, στα παχιά λόγια των αρμοδίων, στα πολιτικά παιχνίδια και στην «ουδετερότητα» των κυβερνήσεων που εξακολουθούν να έχουν «παγωμένες» τις καταθέσεις της μονής. Κι όμως! Το Βατοπαίδι χωρίς χρήματα είναι ένα απέραντο εργοτάξιο χάρη στη βοήθεια (πρώτα απ' όλα) του Θεού, των πιστών και των πνευματικών παιδιών του γέροντος Εφραίμ. Ανακατασκευάζεται το λιμάνι του, αναπαλαιώνονται βασικά κτίριά του, οργανώνονται ιχθυοκαλλιέργειες και κυρίως αναπτύσσεται με τεχνολογία αιχμής μια εγκατάσταση που θα εξασφαλίσει ενεργειακά το μοναστήρι για πολλές δεκαετίες. Τελικά, η περιπέτεια του Βατοπαιδίου όχι μόνο δεν έκαμψε την αδελφότητα, αλλά μάλλον την ενδυνάμωσε εσωτερικά και εξωτερικά. Για να αποδειχτεί για ακόμη μία φορά ότι, όταν οι άνθρωποι απεργάζονται ανίερα σχέδια, η πρόνοια του Θεού επεμβαίνει με τρόπο θαυματουργικό. Το μαρτυρούν, άλλωστε, η άγιοι του Βατοπαιδίου που δεν θα πάσουν ποτέ να ευωδιάζουν.

Οι ιερές ακολουθίες (με λίγα κεριά) στον επιβλητικό ναό

Οι πλέον καθοριστικές στιγμές που αγγίζουν την καρδιά του προσκυνητή και είναι αδύνατον να αφήσουν ασυγκίνητο ακόμη και τον πιο «δύσπιστο» φιλοξενούμενο της μονής είναι οι ιερές ακολουθίες. Σε έναν επιβλητικό ναό (καθολικό ονομάζεται στην εκκλησιαστική γλώσσα) σε συνθήκες σκότους με μόνο λίγα κεριά αναμμένα,

δημιουργείται μια έντονα καταναυκτική ατμόσφαιρα στις πρωινές λειτουργίες, στον εσπερινό, στο απόδειπνο ή στις αγρυπνίες. Οι μοναχοί βρίσκονται σε συνεχή κίνηση αλλάζοντας ρόλους ανάλογα με τις ανάγκες και μοιάζουν με σκιές που κινούνται αθόρυβα στον χώρο σαν να αποτελούν μέρος ενός μεγάλου «χορευτικού». Παράλληλα, καλλίφωνοι μοναχοί (χωρίς μικρόφωνα φυσικά) ψάλλουν εν χορώ θυμίζοντας στιγμές βυζαντινού μεγαλείου. Στο καθολικό δεσπόζουν οι θαυματουργές ιερές εικόνες, το εντυπωσιακό ξυλόγλυπτο τέμπλο και οι μεγαλειώδεις τοιχογραφίες που μισοφάνονται όταν ανατέλλει ο ήλιος το πρωί.

Απέναντι από το καθολικό βρίσκεται η τράπεζα (τραπεζαρία δηλαδή) με τα μαρμάρινα τραπέζια και τα τσίγκινα σκεύη. Το φαγητό πάντα ξεκινά με προσευχή και τελειώνει με πομπή υπό τους ήχους ψαλμών. Όσο για το μενού; Ψάρια (στις γιορτές), ρύζι, λαχανικά, γιαούρτι, παστίτσιο λαχανικών, φρούτα κ.λπ. Πάντως, οι ώρες (όπως και οι ημέρες) κυλούν διαφορετικά στο Άγιο Όρος. Το βραδινό σερβίρεται περίπου στις 4 το απόγευμα, ενώ το μεσημεριανό άλλοτε στις 10 το πρωί και άλλοτε στις 11 (ανάλογα με τη διάρκεια της λειτουργίας που έχει προηγηθεί). Οι Αγιορείτες υπολογίζουν την ώρα με βάση τη δύση του ηλίου. Έτσι, τους χειμερινούς μήνες που ο ήλιος δύει περίπου στις 6 το απόγευμα, γι' αυτούς θεωρείται ότι είναι 12 τα μεσάνυχτα.

Στη σκήτη του αγίου Δημητρίου

Το προσκύνημά μας είχε μια ιδιαίτερη στιγμή, αφού το πρωί του Σαββάτου 8 Νοεμβρίου λειτούργησε και πάλι έπειτα από 17 χρόνια η σκήτη του αγίου Δημητρίου που ανήκει στο μοναστήρι και βρίσκεται σε ορεινή περιοχή. Στις 6 το πρωί μια πομπή αυτοκινήτων ξεκίνησε εν μέσω έντονης ομίχλης από το Βατοπαίδι με επικεφαλής των ηγούμενο Εφραίμ και περίπου μισή ώρα μετά έφτασε στην παλιά σκήτη με τις ιστορικές τοιχογραφίες που ακόμη ανακαινίζεται. Η πανηγυρική θεία λειτουργία ξεκίνησε το ξημέρωμα σε ένα περιβάλλον βαθιάς κατάνυξης και συγκίνησης, και ολοκληρώθηκε περίπου τρεις ώρες μετά.

Αποζημίωση για τις λεηλασίες των Καταλανών

Πάντως, η Μονή Βατοπαιδίου κατάφερε κάτι σχεδόν αδιανόητο, που είναι το καλύτερο «μάθημα» για την ανεπάρκεια του ελληνικού κράτους. Ενώ, λοιπόν (ως γνωστόν), η υπόθεση των πολεμικών αποζημιώσεων που οφείλει η Γερμανία στην Ελλάδα για τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο είναι «βαλτωμένη» και η διεκδίκηση των ποσών καθυστερεί συνεχώς με «περίεργες» δικαιολογίες, το Βατοπαίδι κατόρθωσε να λάβει αποζημίωση για βαρβαρότητες που έγιναν στη μονή πριν από 1.000 και πλέον χρόνια! Συγκεκριμένα, έπειτα από ενέργειες προσκυνητών σε συνεργασία με τους μοναχούς η τοπική κυβέρνηση της Καταλονίας έδωσε μια σημαντική αποζημίωση χιλιάδων ευρώ (πριν από περίπου 10 χρόνια) στο μοναστήρι για λεηλασίες που έκαναν Καταλανοί μισθοφόροι, οι οποίοι είχαν βρεθεί στην περιοχή κατά τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία.

Με επίσημη απόφαση της κυβέρνησης της Καταλονίας δόθηκε το συγκεκριμένο ποσό στο μοναστήρι ως ένδειξη συγγνώμης. Με αυτά χρήματα δημιουργήθηκε ένα σύγχρονο μουσείο που στεγάζει σπάνια ιστορικά ντοκουμέντα, ιερά βιβλία εκατοντάδων ετών, αυτοκρατορικά χρυσόβουλα, άμφια, ακόμη και αρχαία νομίσματα. Την ώρα, λοιπόν, που το Βατοπαίδι βρήκε τρόπο να αναγνωριστεί μια βαρβαρότητα χαμένη στη λήθη της Ιστορίας, οι ελληνικές κυβερνήσεις ακόμη ψάχνονται για το πώς θα διεκδικήσουν αποζημιώσεις για θηριωδίες που έγιναν πριν από λίγες δεκαετίες!

Δημήτρης Ριζούλης

Πηγή: dimokratianews.gr